

Nog lang niet afgeschreven

(het eerste ongezouten Theo Bennes-interview)

Tegenover me zit een man die op geen enkele wijze oogt als de zeventiger die hij toch heus is: de wereldwijd gelauwerde schrijver Theo Bennes, gekleed in versleten spijkerbroek, gympen en zijn onvermijdelijke T-shirt met boekenleggeropdruk.

77 is hij, om precies te zijn. Hij nipt ongeschoren en ontspannen van zijn derde dubbele espresso, zijn hoofd nadrukkelijk gehuld in het mistgordijn dat hij onafgebroken onttrekt aan zijn 17 cm Cohiba.

Wat beweegt deze man, uit welke ingrediënten bestaan zijn waaroms en hoezo's – dat is wat ik vandaag te weten wil komen. Tot op heden is dat echter nog geen mens gelukt, menige interviewer droop in de loop der jaren snikkend af. Want is die sympathieke uitstraling van hem niet eigenlijk een gladder façade? Of ik daarin slaag is dus maar... de vraag.

U hebt jarenlang in de anonimiteit van uw zolderkamertje zitten schrijven en bent pas op 56-jarige leeftijd als auteur doorgebroken.

Ja.

Het is nu 2034; we zijn ruim twintig jaar verder en u hebt een onafzienbare rij boektitels op uw naam staan. Maar het grote publiek kent u vooral van de populaire T-shirts met uw boekenlegger teksten erop. Is dat niet wrang?

Gaan we gelijk zó beginnen? 'Het grote publiek', dat is typisch zo'n slap, door de media bedacht concept. Die massa waar jij op doelt, bestaat voor een groot deel uit mensen die nooit een boek lezen. En die kopen en dragen wel zo'n T-shirt, ja. Niks mis mee, toch? Vind ik prima. Jaarlijks gaan er twaalf miljoen van die dingen over de toonbank. Dat publiek vormt mooi een zee van wandelende reclameborden voor mijn boeken. Niet dat mijn boeken dat nodig hebben, maar toch... Maar ik hoef me tegenover jou niet te verdedigen, lijkt mij.

Op uw leeftijd nog in jeans en T-shirt: beetje krampachtige poging om jong te lijken?

Ik ben zelf mijn beste eigen reclame; celebrity sells. Bovendien: 70 is het nieuwe 50, knul.

Hoe is dat eigenlijk begonnen, die boekenleggers?

Als ik zeg 'vanzelf', doe ik mijn creativiteit te kort. Maar ik begon in de loop van 2014 met die Facebook-boekenpagina van me en je moet je lezers daarop toch elke dag wel iets bieden, anders haken ze af. Zo werkt dat nu eenmaal. Eén van de rubrieken die ik daar destijds speciaal voor bedacht was die serie handgemaakte doe-het-zelfboekenleggers met woordgrapjes over boeken, schrijven, lezen en alles daaromheen. Toen bleek dat mensen die thuis massaal begonnen te verzamelen en ze zelfs printten en uitknipten, kwam mijn oudste zoon op het idee van die T-shirts. Het was meteen een verkoopsucces, in een mum van tijd liep heel Nederland in zo'n shirt. Dan is de stap naar anderstalige teksten niet zo groot, zeker omdat mijn boeken inmiddels in 33 talen uitkomen. Mijn zoon heeft er al jaren een goede boterham aan, naast zijn eigen schrijfcarrière; maar daar moet je hem zelf maar over interviewen.

Gevoelig punt?

Nee hoor. Of eigenlijk... Ach weet je, hij heeft zijn succesvolle romans *Jammer voor jou*, *It falls giants with* en *Zo te ruiken is je sushi niet goed meer* vrijwel volledig gebaseerd op een verhaal uit mijn bundel *Natte kruk*. En daar zou ik nu eindelijk best eens de credits voor

willen krijgen. Maar goed, een beste kerel, heel commercieel, prima schrijver ook. Verder is er geen enkele deur waar we niet samen door kunnen.

Een ander teer puntje misschien: na de verkoophits *Jichtig leven* en *Godin van de jicht flopte de derde roman over uw pijnlijke voeten, *Zo jicht als een veertje*, faliekant.*

Een behoorlijke flop; ja, dat was wel een lelijke dissonant in mijn verder zo succesvolle oeuvre. Lag aan het onderwerp; een kwaal is immers wel een keer uitgemolken, vond het publiek.

Die tweede titel leverde nog een probleempje op met Heleen van Royen, met wie u daarna desalniettemin nog een kortstondige affaire hebt gehad.

Klopt. Dat probleem hebben we overigens al vlot opgelost. En die affaire, dat moet rond 2023 geweest zijn. Tja, na haar periode van hitsigheid op het gebied van jongere mannen heeft Heleen nog een poosje een kinky voorkeur gehad voor kleine, kalende mannen op leeftijd. Na mij heeft ze er nog 'n stuk of vijf versleten, de laatste was meen ik Roel van Velzen. Inderdaad, ze werden op den duur wel weer ietsjes jonger. En kleiner. Nadien heeft ze daar zelf nog haar roman *Zoektochtig* over geschreven. Maar werkelijk never a dull moment hoor, met Heleen. Alleen voortdurend dat gehannes met die smartphone; óveral fotootjes van maken, maakt niet uit wat we samen aan het doen waren, zolang haar eigen gezicht er maar op stond – en de rest.

Die bittere opmerking heeft niets te maken met het feit dat uw fotoboek met shelfies of bookshelfies, *Do-it-yourshelf*, nog niet een fractie van de verkoopcijfers haalde van haar succesboek *Selfmade*?

Nee, geenszins. Het heeft eerder te maken met de rechtzaak die ik ook toen weer aan mijn driftig door haar bepotelde broek kreeg, omdat zij het plagiaat vond. Terwijl het er niet eens op léék. Ik heb op elke shelfie gewoon mijn kleren aan, bij mij is geen tampon of nat schrijverskruis te zien. Bovendien is dat hele ijdeltuiterige selfie-gedoe na het definitief verdwijnen van de mobiele telefoon zes jaar geleden natuurlijk sowieso verleden tijd. Afijn. Ander onderwerp graag.

Maar die shelfies doen toch een behoorlijk minderwaardigheidscomplex vermoeden.

Ach, dat is finaal uit zijn verband gerukt. Weer die media! Het was gewoon een aardigheidje: een foto van mezelf voor een boekenkast of -plank, met in mijn hand een goed boek. De subtitel daarbij was: 'Theo doet interessant met een boek (dat hij best geschreven zou willen hebben)'. En in veel gevallen was dat ook zo. Want ook een schrijver heeft zo zijn voorbeelden, literaire helden soms. Meer moet je er niet achter zoeken. Hou toch op zeg. Alles wordt altijd zo serieus genomen door jullie. Net als dat zogenoemde noodboek: om te voorkomen dat je misgrijpt als je plotseling behoefte krijgt om een boek te lezen, "tipte" ik mijn lezers ervoor te zorgen dat ze op de meest uiteenlopende plekken een boek hadden liggen – een boek van mij, om precies te zijn. Dan begrijpt toch iedereen dat dat een grap is? En dan plaatste ik foto's van op de gekste plekken verstoppe boeken. Maar de media... Genoeg. Verder.

De verfilming van uw boek *De zoon van de kruidenier* in 2022. Dat project ketste toen bijna af omdat u eiste dat uw jongste zoon de soundtrack zou verzorgen.

Geen enkele andere muzikant had de sfeer van dat verhaal kunnen vertalen in muziek. Onmogelijk. Die jongen is een virtuoze gitarist, een multi-instrumentalist zelfs. Hoe hij een accordeon kan laten klinken als een panfluit, fenomenaal. Hij had immers drie jaar eerder ook de soundtrack geschreven en uitgevoerd van *God in het zuiden*, mijn allereerste

boekverfilming. Voorwaarde was dat mijn zoon in die film zelf ook de hoofdrol zou spelen, anders had ik Oerlemans de filmrechten nooit verkocht. De beslissing om Jack Wouterse te casten voor zowel mijn rol als die van mijn vader én mijn opa in *De zoon van de kruidenier* vond ik achteraf trouwens niet zo verstandig; briljante acteur maar qua postuur voor een Bennes iets aan de ruim bemeten kant. Primeurtje: de opnamen voor de nieuwe RTL13-comedyserie gebaseerd op de column *Kleinkindervrijdag*, die ik sinds '19 schrijf voor het fusieweekblad *Libelle/Margriet*, zijn momenteel in volle gang.

Wat dat betreft staat u nogal eens te poseren op de rode loper.

Hou op. En bij elke première van een verfilming van één van mijn boeken komen ze me allemaal even de hand schudden: Dijkshoorn, Gordon, Roelvink, Jensen, Alb-b...b. Sorry, ik heb geloof ik een klein beetje overgegeven in mijn mond. Verlinde. Laatst kwam daadwerkelijk zelfs Kluun mij de hand schudden. En je kunt moeilijk weigeren. Kluun. Brr. Nee, ik ben heus niet trots op alle dingen die ik heb gedaan.

Gedurende ons gesprek zijn op het drukke terras alle blikken voortdurend op de auteur gericht. Mensen stoten elkaar aan en wijzen naar hem. Elke fan die hem aanspreekt voor een handtekening staat hij vriendelijk glimlachend te woord. Hij neemt er zijn tijd voor, toont interesse. Ik zie dat hij het meent. Ondertussen heeft hij zijn tweede enorme sigaar opgestoken. Van het wettelijke horecarookverbod dat al jaren ook geldt op terrassen, trekt hij zich volstrekt niets aan. En hij komt er mee weg.

Als ik hem vraag of hij nog een koffie wil, zegt hij dat het tijd is voor een Lagavulin Single Malt 20. En een wit broodje tartaar met ruim ui graag. Ik wenk braaf de serveerster.

Er valt mij trouwens iets op: we zitten hier nu al een poosje op dit terras en voortdurend komen mensen u om een handtekening vragen – hoofdzakelijk vrouwen van middelbare leeftijd. Hoe vindt u dat?

Ik heb die hele handtekeningendrang nooit zo goed begrepen. Wat heb je aan zo'n krabbel? Hoewel je er op Marktplaats kennelijk nog een aardige cent aan kunt verdienen.

Nee, ik bedoel die middelbare dames.

O, excuus. Ach, dat zijn voor mij jonkies hè. Maar even serieus: je moet je als schrijver te allen tijde terdege bewust zijn van je lezers. Zonder lezers schrijf je alleen voor je eigen ogen. En de exhibitionist die in elke schrijver huist, heeft nu eenmaal een gretig publiek nodig, een klankbord, zijn ego moet gevoed. Zijn ei moet eruit en zich ontplooien, koken in de schoot van de boekenkoper. De lezer maakt je tot wat je bent. Kijk: ik schrijf voor alle leeftijden, maar mijn grootste lezersgroep blijkt over het algemeen dus uit vrouwen te bestaan. Het verbaast mij niet, mijn dochter heeft altijd al gezegd dat ik kennelijk een heel sterk ontwikkelde vrouwelijke kant heb. Moedertjelief! Hahaha.

Ja, laten we het even over uw dochter hebben. Zij was halverwege de jaren 20 de eerste vrouwelijke minister-president van Nederland. Maar na het tweede Kabinet-Bennes besloot zij toch terug te keren naar haar oude vak: communicatie.

Is vermoeiend hoor, om altijd maar te worden betiteld als “De zingende premier” – zang was en is immers haar andere grote passie. Om bij elke talkshow waar je serieus je standpunten probeert uiteen te zetten, steevast de vraag te krijgen: ‘Wilt u een liedje voor ons zingen?’ Bovendien is ons land vrijwel onbestuurbaar geworden met momenteel 53 politieke partijen. Kijk, je moet niet vergeten dat zij destijds premier werd dankzij een briljante voorkeurscampagne die zij nota bene zelf voerde, wat een unicum was voor die tijd. Tegenwoordig doet de halve politiek dat op eigen houtje, overigens lang niet in alle gevallen

met vergelijkbaar succes. Met als gevolg dat geregeld haar hulp en expertise worden ingeroepen. Maar ze gaat selectief te werk. Zo is ze in staat om netjes het kaf van het koren te scheiden en indirect veel meer voor haar land betekenen dan voorheen in het Torentje. Nee, die dame heeft heel wat in haar mars, meer dan ze zich ooit zelf zal realiseren.

Stof voor een nieuw boek?

Haha. Wie weet.

Maar serieus: kunnen we op korte termijn nog iets van uw hand verwachten?

Er staat wel iets op stapel maar ik verklap nog even niets. Ik ben nog jong, van geest dan, alles is nog mogelijk. Mijn oeuvre bestaat ondertussen uit een plafondhoge stapel boeken: het drieluik waarmee ik debuteerde – volgens sommige critici een knap gewaagde onderneming – in eigen beheer, die gratis downloadbundel *Natte kruk*, vier kinderboeken, een drietal road novels, mijn thrillers, de drie jicht-titels, talloze romans en tientallen boeken met verzamelde columns, die ongeautoriseerde biografie van Bert van der Veer, het shelfie-boek, noem maar op. Misschien wordt het weer tijd voor iets tegendraads, iets opruiends, een boek dat de boel weer wakker schudt en in beweging zet. Over mijn heimelijke vriendschap met Gordon wellicht, dat is een publiek geheim. Heeft me overigens bijna mijn huwelijk gekost, mijn vrouw heeft het namelijk niet zo op de opdringerig uitbundige ex-Topper. Hij is onze buurman, in zijn protserige roze aanleunvilla. Een stuk jonger dan ik maar hij loopt als een dooie kievit, het is meer strompelen wat ie doet. Kapotgelachen, blijkbaar. Wist je dat telkens als hij zo keihard wijdmuils schatert, hij natte windjes laat? Dacht ik al, dat weet bijna niemand. ‘Lachgas’ noemen wij dat. En dan hij weer hinniken natuurlijk. En tegelijk weer... Hij kan het niet tegenhouden. Naarmate hij ouder wordt, wordt het alleen maar erger. Daarom wil niemand ooit naast hem zitten. *Vriendschap tegen de wind in* lijkt me wel een mooie titel voor zo'n boek. Hm, of *Goor tegen de klippen op*. Hahaha.

Ik kan me er absoluut niets bij voorstellen.

O nee? Nou, je weet maar nooit. Wij zijn altijd in beweging. Waar we momenteel de laatste hand aan leggen, is een bordspel gebaseerd op *Plantsoen met zulke houten bomen*. Dat is een dingetje uit de koker van mijn schoonzoon; met uitzondering van die T-shirts regelen mijn schoonkinderen alles op het gebied van merchandising. Bordspellen worden het namelijk weer he-le-maal. Dit spel is een mix van Scrabble en Ganzenbord, met een snufje Yahtzee. En nu we allemaal weten dat internet anno 2034 op sterven na dood is, grijpen mensen massaal naar alternatieven. Het ouderwetse bordspel is dan een onverwoestbare mogelijkheid om als gezin of vriendengroep een actieve, gezellige avond met elkaar te beleven. Bij dit gezelschapsspel kruipt elke speler in de huid van één van de karakters uit *Plantsoen met zulke houten bomen*. Het scheelt wel als je het boek hebt gelezen, dat geeft je echt een voorsprong.

U zit hier in feite gewoon ongeneerd een verkooppraatje te houden. Wilt u niet een afsluitende boodschap aan uw lezers meegeven?

Boodschappen doen ze maar in de supermarkt, hahaha. Ja, natuurlijk zit ik te verkopen. Ik ben mijn eigen product. Want allemaal leuk en aardig maar ik heb natuurlijk wel een winkeltje te runnen, zoals Reve destijds terecht al zei. Ik creëer en de klant koopt, moeilijker hoeft het niet te zijn. Ik gun de lezer iets moois en die weet op zijn beurt dat ie daarvoor bij mij terecht kan. Kortom: iedereen blij. Ja, ik word er ook nog steeds heel blij van, dat is mijn bonus. Ik doe het graag – ik zou eerlijk gezegd zelfs niet anders kunnen, de zinnen willen uiteindelijk toch mijn hoofd uit – en de lezer heeft daar iets voor over. Als jij hier mijn bakker zou interviewen, gaat het toch ook over het brood dat hij graag aan jou en mij wil verkopen? Vervolgens is het aan ons of wij dat gaan doen, hetzij bij hem of bij een andere bakker. Of jij besluit om zelf een

brood te gaan bakken. Of om een wortel te eten in plaats van een boterham, dat kan ook. Boodschap... Dat de lezer er gelukkig van wordt dat ik onthul dat mijn lievelingskleur geel is of dat ik al veertig jaar schrijf met die ene, speciale, peperdure antieke vulpen die nog van J.D. Salinger geweest is? Pfff, allemaal schrijversijdeluiterij. Ik maak mijn notities met een potlood en tik mijn zinnen op een gewoon toetsenbord van een gewone pc. Dat potlood is wel een authentieke Palomino Blackwing 602, zo eentje als Truman Capote pleegde te gebruiken, dat dan weer wel. Met een gummetje aan het uiteinde. Het potlood dan hè, niet Capote.

Zo klinkt de kunst die u creëert wel heel erg simpel.

Mooi zo. Ik ben ervan overtuigd dat het geen greintje ingewikkelder in elkaar zit.

© Theo Bennes 2014